

LOV NA KALIDONSKOGA VEPRA, detalj reljefa na rimskome sarkofagu iz Salone. Split, Arheološki muzej

mozaični tepih s likovima Muza (u središnjemu medaljonu okružuju pjesnikinju Sapfo). S kraja III. st. je nadgrobni mozaik Tita Aurelija Aurelijana (Salona), na kojemu je već vidljivo kasnoantičko okrupnjavanje glava i pojava ikoničkih karakteristika. Iz Pule potječe mozaik s neobičnom i razmjerno kasnom recepcijom helenističkoga motiva kažnjavanja Dirke, u skladu s povratkom uzorima i pristupu kompoziciji toga doba. Slikarstvo je još lošije očuvano. Među rijetkim su ostacima fragmenti fresaka mitološkoga sadržaja otkrivenih na zadarskomu forumu, koji se svojom ekspresivnošću i kolorizmom priključuju najboljoj tradiciji pompejanskoga slikarstva, te jedna glava i ostaci dekoracije iz Narone, također u istoj tradiciji.

Vrlo su brojni, naprotiv, prežitci umjetničkoga obrta u raznim materijalima. Predmeti su uglavnom uvezeni a rjeđe lokalne izradbe; uvozilo se uglavnom iz Italije, Male Azije, Bliskoga istoka u obalni dio Hrvatske, a iz S Italije i Galije u unutrašnjost. Muzejske zbirke obiluju luksuznom reljefnom keramikom (terra sigillata), koroplastikom, glinenim svjetiljkama, metalnim posudama, metalnim nakitom, jantarnim nakitom i figuricama, koštanim predmetima. Osobito su bogate kolekcije pečatnoga prstenja s gemama, a manje kamejama. Golem je izbor figura i kompozicija na gemama, a najviše ih je pronađeno u Saloni.

Antička se umjetnost u nas razvijala približno tisuću godina. Pritom se oslanjala na dostignuća velikih centara, ali je i sama dala vrijedna djela koja nadmašuju lokalne okvire dajući antologijske priloge čitavoj ant. umjetnosti.

LIT.: J. Brunšmid, Kameni spomenici Hrvatskog narodnog muzeja u Zagrebu, Zagreb 1904–1911. — E. Hebrard i J. Zeiller, Spalato, Le palais de Diocletien, Paris 1912. — E. Dyggve, Recherches à Salone, Copenhagen 1933. — Š. Mlakar, Amfiteatar u Puli, Pula 1957. — Isti, Antička Pula, Pula 1958. — Isti, Istra u antici, Pula 1963. — B. Gabričević, Antički spomenici otoka Visa, Viški spomenici, Split 1968. — Š. Mlakar, Brioni, Pula 1971. — G. Traversari, Arco dei Sergi, Padova 1971. — M. Gorenc, Antičko kiparstvo jugoistočne Štajerske i rimska umjetnost Norika i Panonije, VjAM, 1971, 75. — A. Stipčević, Iliri, povijest, život, kultura, Zagreb 1974. — J. B. Ward Perkins, Dalmatia and the Marble Trade, Disputationes Salonitanae, I, Split 1975. — V. Jurkić Girardi, Izbor antičke kulturne plastike na području Istre, Materijali, XII, 1976. — M. Suić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb 1976. — D. Pinterović, Mursa i njeno područje u antičko doba, Osijek 1978. — M. Gorenc i



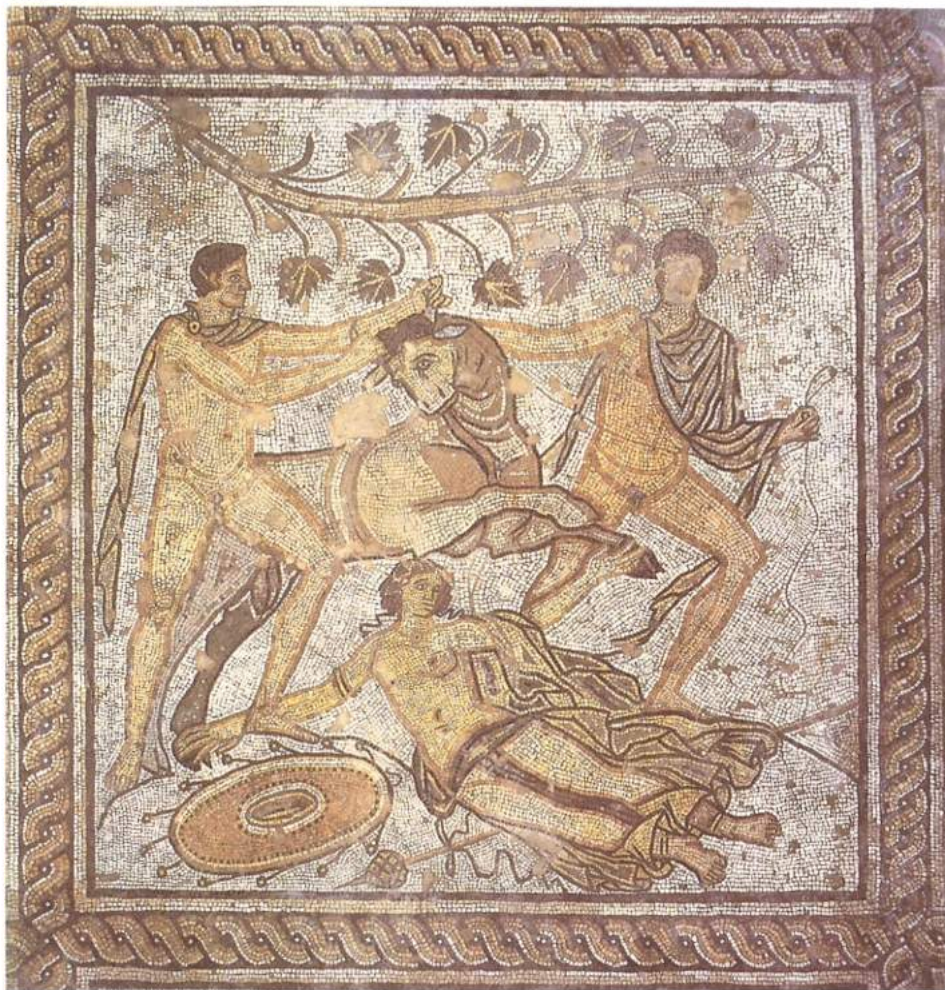
OSTATAK STATUE IMPERATORA S ROBOM, Pula, Augustov hram

B. Vikić, Varaždinske toplice — Aquae Iassae u antičko doba, Varaždinske Toplice 1980. — T. Marasović, Dioklecijanova palača u Splitu, Beograd 1982. — M. Gorenc, Minerva iz Varaždinskih toplica i njen majstor, VjAM, 1983–84, 16–17. — D. Rendić-Miočević, Umjetnost Ilira u antičko doba, Posebna izdanja ANUBiH, 1984, 57. — B. Gabričević, Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta, Split 1987. — N. Cambi, Nadgrobna stela s čitavom ljudskom figurom na istočnom Jadranu, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1988, 27 (14). — Isti, Salona und seine Nekropolen, u knjizi: Römische Gräberstrassen. Selbstdarstellung—Status—Standard, München 1987. — Isti, Antički sarkofazi na istočnoj obali Jadrana, Split 1988. — Z. Brusić, Helenistička reljefna keramika u Liburniji, Diadora, 1988, 10. — D. Rendić-Miočević, Iliri i antički svijet, Split 1989. — N. Cambi, Antički portret u Hrvatskoj, Zagreb 1991. — Antička Salona, Split 1991 (uredio N. Cambi). N. Ci.

ANTOJEVIĆ, Pavko (Pavao Dubrovčanin), medaljer i zlatar (Dubrovnik, oko 1420 — ?, oko 1479). Sin dubrovačkoga drvodjelca Antoja Bogičevića. Spominje se 1447. kao Donatellov suradnik prilikom izradbe brončane oltarne pale u bazilici Sv. Antuna u Padovi. Potom odlazi na napuljski dvor gdje izrađuje tri medalje s likom Alfonsa Aragonskoga (British Museum, London; Ca'd'oro, Venecija); također izrađuje u Urbino jednu medalju s likom Federika da Montefeltre. Na tim se radovima potpisao: Pavli de Ragusio. God. 1461. vraća se u Dubrovnik, gdje je savjetnik pri gradnji gradskih zidina. Pretpostavlja se da je rezao kalupe za dubrovački novac i izradio reljef na podnožju luka iznad vrata Kneževa dvora. A. je boravio i na dvoru sultana Mehmeda II. u Carigradu. Vjerojatno je i autor gotičko-renesansnog kaleža u župnoj crkvi u Lastovu, na kojemu je dubrovački žig i urezano slovo P. Pripisuju mu se i renesansni reljefi Dobra i Zla na portalu Kneževa dvora pri obnovi kojeg se spominje 1460-ih godina. Njegov sin *Antun* spominje se kao zlatar u dokumentima iz 1502. i 1504.

LIT.: I. Uzorinac, Paulus de Ragusio, Numizmatika, 1936, 2–4. — C. Fisković, Dubrovački zlatari od XIII.–XVII. stoljeća, SHP, 1949, I. — J. Tadić, Građa, 1953. — C. Fisković, Lastovski spomenici, Prilozi — Dalmacija, 1966. — I. Lentić, Zlatarstvo, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb 1987. — I. Fisković, O značenju i porijeklu renesansnih reljefa na portalu Kneževa dvora, Prilozi — Dalmacija, 1987. N. B. B.

ANTOLČIĆ, Ivan, kipar i grafičar (Komarevo, 15. V. 1928). Završio je Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1953 (D. Hotko, B. Bahorić).



ANTIKA, prizor kažnjavanja Dirke, središnje polje rimskoga podnoga mozaika u Puli

Slikar i scenski kipar HNK u Zagrebu od 1965. Radi reljefe, medalje i plakete, slobodnih oblika i simboličkih sadržaja. U grafici prikazuje drveno graditeljstvo Posavine, etnograf. predmete i figuralne prizore (*Prostori pjesme i zemlje, Moja Posavina*). Njegov je crtež čvrst, atmosfera rustikalna i poetična. U ilustraciji i opremi knjiga sjedinjuje pripovjedačko i likovno (Z. Balog, *Pjesme sa slagom*; K. Špoljar, *Gvožđe i lov*; K. Klarić, *Imam rep*; V. Jelić, *Domino*). Samostalno je izlagao u Zagrebu (1963, 1965, 1972, 1976, 1980, 1982, 1985, 1986, 1988), Sisku (1977), Selcu (1981), Vinkovcima (1989), Osijeku (1989) i Karlovcu (1990). Sudjelovao je na skupnim izložbama u Zagrebu, Beogradu, Brnu, Varšavi, Pragu i Leipzigu. Objavio je grafičku mapu *Korablja* (1980).

LIT.: J. Baldani, Oživljavanje ilustracije, Republika, 1965, 9. — Š. Vučetić, Izložba Ivana Antolčića, ibid., 1972, 7–8. — V. Maleković, Fantastika sjećanja, Vjesnik, 28. IV. 1972. — B. Čačić, Ivan Antolčić (katalog), Sisak 1977. — Ž. Sabol, Ivan Antolčić (katalog), Vinkovci 1989. — Ž. Sa.

ANTOLČIĆ, Jelena, keramičarka (Kraljevo, Srbija, 15. III. 1934). Završila Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1954 (S. Skopal, B. Dužanec). Na skupnim izložbama sudjeluje od 1959 (Zagreb, Ljubljana, Subotica, Beograd, Vallauris, Faenza). Bila je industrijski oblikovatelj u tvornici keramike u Zaprešiću. Bavi se porculanom, geometrijski ornamentiranih ukrasa i funkcionalnih oblika. Samostalno je izlagala u Zagrebu (1984, 1991).

ANTOLEC, Matija, graditelj inženjer (Petrinja, 1849 — Graz, 3. X. 1894). Završio Građevnu obrtnu školu u Stuttgartu i Visoku politehničku školu u Zürichu. God. 1872–76. zaposlen u vojnoj službi u Zagrebu, gdje je gradio vojne objekte i ceste. Od 1881. do smrti radio u Hrvatsko-slavonsko-dalmatinskoj zemaljskoj vladi te je znatno utjecao na razvitak arhitekture i urbanizma Zagreba i Hrvatske (*Građevni red za grad Zagreb*, 1889; *Građevni red za ladanje*, 1893). Od njegovih projektantskih radova danas su poznati samo Dalmatinski paviljon na gospodarsko-šumarskoj izložbi u

Zagrebu 1891, pretvoren u vilu (Ul. Gorana Kovačića 29, s M. Lenucijem) te zgrada »Kola« i »Sokola« (Trg M. Tita 5–6).

LIT.: J. Holjac, Matija Antolec, Vesti društva inženira i arhitekata, 1894, XV, 6. — L. D.

ANTOLIĆ, Franjo, ljevač spomenika (Zagreb, 22. I. 1897 — 16. X. 1973). Naukovao je kod I. Kerdića na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu, u ljevaonici bronce. Studirao je kiparstvo na Umjetničkoj akademiji 1918/19. ali ga je uskoro pozvao I. Meštrović da lijeva njegove skulpture. Usavršavao se u Pragu i Italiji. Vodio je ljevaonicu zagrebačke Akademije 1927–49. Odlao je mnoga poznata djela hrv. kipara.

ANTOLIĆ, Vlado, arhitekt i urbanist (Dežanovac kraj Bjelovara, 4. VI. 1903 — Zagreb, 13. V. 1981). Diplomirao je na Tehničkoj visokoj školi u Beču 1927. God. 1929–31. radi kod Freudenreicha i Deutscha, a 1932–45. u gradskom građevnom uredu u Zagrebu. Zajedno sa S. Hribarom, A. Ulrichom i J. Seisselom izrađuje *Regulatornu osnovu*

I. ANTOLČIĆ, Pijevac

